

סדר שיר השירים

”הַנְּצַנִּים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ, עַת הַזְמִיר הִגִּיעַ,
וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאֶרְצֵנוּ.”
(שיר השירים ב' ו"ב)

קהילת רענן בית סמואל

התנועה
הרפורמית
יהדות ללא מחיצות

חודש האביב הוא חודש לידתו של עֵמנו. זמן התעוררות הטבע כולו, של הפריחה, של ניצני הפירות שעוד יבשילו, ושל בעלי החיים המעמידים צאצאים.

אנו פותחים את חלונותינו וכל השפע הזה מתמזג בלבנו ומהדהד בנשמתנו הכמהה להתחדשות אחרי החורף. כשנחגוג את זיכרון יציאת מצרים יהדהד בנו הטבע המתחדש. סיפור לידת האומה יתמזג בהתחדשות הטבע סביבנו.

שירה רבה נכתבה על האביב, שְׁדָגְדָג את קולמוסי המשוררות והמשוררים, ואולי הגדולה ביניהם היא מגילת שיר השירים שהטבע והאהבה נשזרים בה:

”אֲנִי חִבְּצַלַת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשְׁנַת הָעֵמְקִים: כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים
כֵּן כְּעִיִּתִי בֵּין הַבְּנוֹת: כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבְּנִים
בְּצִלּוֹ חֲמֹדָתִי וְנִשְׁבָּתִי וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לַחֲכִי” (שיר השירים ב' א-ג).

זו הזמנה להיות לתפוח, להיות שושנה, להריח ולטעום את האביב שסביבנו, להתעורר לאהבה ולתשוקה.

מגילת שיר השירים מדגישה את הארוס, האהבה והתשוקה. בשל כך, נחלקו חכמים - האם לכלול אותה בין כתבי הקודש. לבסוף הכריעה גישתו של רבי עקיבא שטען ”שֵׁאִין כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ כְּדָאֵי כּוּם שְׁנַתָּן בּוּ שִׁיר הַשִּׁירִים לְיִשְׂרָאֵל, שְׁכָל הַכְּתוּבִים קִדְשׁ, וְשִׁיר הַשִּׁירִים קִדְשׁ קִדְשִׁים.” (משנה ידיים ג', ה')

איך נציין את שיר השירים בימינו?

בחוברת זו נציע להשתמש בכל חושינו:
לקרוא, לשיר, ואף לטעום את המגילה הנפלאה הזאת.
זוהי הזמנה להצטרף למסורת הנהוגה בקהילת רענן-בית
סמואלי, שיצר חברנו הרב משה יהודאי.

סדר קהילתי המלא בכל טוב: מדרשים, שירה עברית ושירים
שנכתבו בהשראת מגילת שיר השירים.

אני מבקשת להודות לתנועה הרפורמית על התמיכה בהפקת
החוברת, למשפחת יהודאי, ולקהילת רענן. תודה מיוחדת לרב
משה יהודאי שהביא לקהילת רענן את המנהג היפה הזה,
ונטע אותו בשדות החג שלנו.

כְּבִשְׁנֵי-תוֹלַעַת בָּהּ אֶקְשֶׁר הַטָּנָא וְאֶשְׁלַח אֵלֶיךָ - הַתְּשִׁמַּח לְשִׁי?

”רחל: שירים מכתבים רשימות קורות חייה”
בעריכת אורי מילשטיין, תל אביב: זמורה ביתן, תשמ”ה 1985

הרבה חן בן אור צפוני

מגילת שיר השירים נקראת בבית הכנסת במהלך חג הפסח¹, כשם שאחיותיה, המגילות האחרות נקראות במועדים אחרים: רות בשבועות, איכה בתשעה באב, קהלת בסוכות ואסתר בפורים². הסיבה לקריאתה דווקא במועד זה אינה מובהקת כמו למשל הסיבה לקריאת מגילת אסתר בפורים. הטעמים העיקריים לכך הם האזכור של פרעה³; או סיום הסתיו⁴ (החחנו החורף) ותום תקופת הגשמים עם הגעת האביב; וכמובן, הראייה הרווחת של המגילה כמסכת של שירי אהבה כאלגוריה ליחסי הברית בין עם ישראל לקב"ה, ברית שהחלה לכאורה עם יציאת מצרים⁵. אציין כי מטעם זה היה מתאים היה אולי לקרוא את המגילה בחג מתן תורה, אם החג לא היה "תפוס" בידי מגילת רות.

גם הקריאה בפסח נעוצה בזמן מסוים ומובהק במהלך החג. יש הקוראים אותה בתום קריאת ההגדה בליל הסדר. מעבר לכך, יש הקוראים אותה במהלך שבת חול המועד ויש הנוהגים לקרוא אותה בשביעי ואף בשמיני של פסח, (יום טוב שני של גלויות). בקהילות רבות נקראת המגילה בערבי שבתות.

עם כל הכבוד שאני רוחש כמובן לחז"ל ולפרשנים ראשונים ואחרונים אשר ייחסו את האהבה התמימה המתוארת במגילה ליחסי הקרבה בין עם ישראל לאלוהיו, לי נראה רעיון זה מאולץ למדיי. אי אפשר להימנע לקשור אותו להשקפה השמרנית שלפיה בתיאורי אהבה גופנית ומיניות טמונה סכנה לפריצה בלתי רצויה בטוהר החיים. כך אִפְשֵׁר רעיון האלגוריה את הכללת המגילה בקאנון התנ"כי המקודש⁶.

דומני שבחברה מודרנית ופוסט מודרנית, המוצפת בתיאורי מיניות זולה, עשויים דווקא התיאורים הטהורים של אהבה ומיניות טבעיות ופשטות להוות מעין החזרת עטרה ליושנה!

אני מבקש להתוות קו מבדיל בין הארוטיקה המעודנת שבשיר-השירים, (ובמרום גם במגילת רות), לבין המיניות הבוטה, על סף הפורנוגרפיה, המשמשת במידה זו או אחרת של חשיפה במגילת אסתר, המתארת את אורח החיים המושחת בארמון ובהרמון המלך אחשוורוש. הבדל בולט אחר בין שתי מגילות אלה לבין מגילת אסתר, הוא מקום התרחשות העלילה. אסתר היא ספר גלותי מובהק, ואילו מגילות שיר השירים ורות מתרחשות בארץ ישראל ושכנותיה ממזרח ומצפון, ותיאורי הטבע, הנוף, חלקי היממה ועונות השנה שבהן, אם כפשוטם ואם כאלגוריה הם מרהיבים!⁷

במגילה נזכרים בעלי חיים שונים, יונקים וציפורים, חיות בר ובהמות מבויתות. מבין הצמחים, נמצא תשעה מיני בשמים, שלושה סוגי פרחים, שני עצי יער, שלושה צמחי שדה ושישה עצי פרי - גפן, תאנה רימון, תמר, תפוח ואגוז⁸. ארבעת הראשונים שייכים לשבעת המינים שנתברכה בהם ארץ ישראל, וכל הששה משמשים לפי מנהגים רבים כמרכיבי החרוסת!

6 שם 8-11
7 בין כל היתר, שיר השירים ד' א-ג - "שערך כעדר עזים שגלשו מהר גלעד, שנייך כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה... כחוט השני שפתותייך ומדברך נאוה, כפלח הרימון רקתך, מבעד לצמתך!"
8 מבוא עמ' 19

1 מבוא למגילת "שיר השירים", עמוס חכם, חמש מגילות, הוצאת מוסד הרב קוק, ירושלים תשמ"ג (להלן מבוא) עמ' 14-15
2 שם עמ' X
3 שיר השירים א' ט'
4 שם ב' י"א'
5 מבוא 15. כמו"כ אנציקלופדיה עולם התנ"ך, שיר השירים רות, איכה, ירושלים-ר"ג תשמ"ז 1987

בשנת 2000, ה'ת"ס, הוזמנתי ע"י הקהילה הרפורמית-רקונסטרוקציוניסטית בפראג, "בית שמחה", לחוג עימם את שביעי של פסח. במקום שאקרא את שיר השירים מהדוכן, עלה על דעתי הרעיון לקרוא עם חברות וחברי הקהילה הקטנה את המגילה סביב השולחן, כבליל הסדר. ישבנו וקראנו פסוק בפסוק, אחד מקרא בעברית ואחד תרגום בצ'כית, בתרגומו הנפלא של המשורר אביגדור דגן, שכיהן שם בשעתו כשגריר ישראל.

והרי ללא כיבוד אי אפשר לחוג. טעמנו מהפירות כאשר הגענו לפסוק שבו הם נזכרו. הוספנו גם את הרחת התבלינים, את ראיית הפרחים, וכשהגענו לפסוק מולחן - שרנו אותו בלוויית נגינה בחלילית. הוספנו גם שתיית ארבע כוסות יין, הנזכר אף הוא במגילה כמה וכמה פעמים, והרי לך "סדר שיר השירים", שנוסף מאז לסדר מחודש אחר, הלא הוא סדר ט"ו בשבט.

עברו מאז עשרים וארבע שנים שבהן ערכתי את הסדר הזה בכל הקהילות בהן כיהנתי ובחוגים אחרים. בקהילת "רענן" ברעננה, שאני חבר מזה מספר שנים, הפך הסדר למסורת קבועה, ואנו מצפים לו בכל שנה ושנה.

אני מבקש להודות לרבת הקהילת רענן, חן בן אור צפוני ולחבריה, אשר בהשראתה אימצו את הסדר כמנהג קבע! כמו כן שלוחה תודתי לעמיתינו הרבה מירה רגב והרב יהוידע עמיר על חלקם בהוצאת חוברת זו לאור!

מועדים לשמחה!

הרב משה יהודאי

אביב ה'תשפ"ד, אפריל 2024

שיר השירים / אדמיאל קוסמן

אִיךָ זֶה הוֹלֵךְ בְּאַהֲבָה, תִּסְבֵּיר, אִיךָ זֶה הוֹלֵךְ?
אִיךָ הָאֲהָבָה בְּדָרוֹם? תִּסְבֵּיר, וְאִיךָ הִיא בְּצַפּוֹן?
אָמור בְּבִקְשָׁה כִּיצַד הִיא בְּכַפְרִים, בְּפַרְבְּרִים,
בְּתוֹךְ הָעִיר?

מִמָּה וְלֹאן בָּאִים, וְאִיךָ יוֹצְאִים? וּמָה נוֹשְׁמִים,
קָמִים, הוֹלְכִים, שׁוֹכְבִים? תִּסְבֵּיר לָנוּ בְּבִקְשָׁה,
אֲנַחְנוּ הַשְּׁכָנִים הַחֲדָשִׁים מִלְּמַעְלָה, אֲנַחְנוּ
לֹא יוֹדְעִים.

אִיךָ זֶה הוֹלֵךְ בְּאַהֲבָה, תִּסְבֵּיר, אִיךָ זֶה בְּקוֹר?
בְּחוּם? אִיךָ זֶה בָּא עִם הָאֲוִיר? מֵאִיפֹה זֶה נִכְנָס
בְּבוֹקֵר, עָרֵב, צְהָרִים? וּמָה נוֹשְׁמִים?
מֵאִיזָה חֶלֶק שֶׁל הָעִיר? וְאִיךָ עוֹשִׂים אֶת זֶה בְּשֵׁתִי
יְדִים? מֵאִיזָה חֶלֶק שֶׁל הַשִּׁיר? תִּסְבֵּיר לָנוּ
בְּבִקְשָׁה, אֲנַחְנוּ הַשְּׁכָנִים הַחֲדָשִׁים מִלְּמַעְלָה,
אֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים.

מתוך 'פירוש חדש בס"ד', הוצאת הקיבוץ המאוחד, 2000

לקראת הסדר ערכו שולחן יפה ועליו:

יין, תפוחים, תאנים, זיתים, דבש, חלב, קינמון, חינה,
כורכום, אגוזים, מצה, תמרים ורימונים.

אפשר להתחיל!

להאזנה ללחנים
וביצועי שירי
שיר השירים

* מודגש בצבע - הצטרפו בשירה

א א שיר השירים אשר לשלמה. ב ישקני
מנשיקות פיהו כפי-טובים דדיך מיין

כוס ראשונה

ג לריח שמניך טובים שמן תורק שמך
על-כן עלמות אהבודך. ד משכני אחריך
נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה
בך נזכירה דדיך מיין מישרים אהבודך.

ה שחורה אני ונאווה בנות ירושלם פאהלי
קדר פיריעות שלמה. ו אל-תראוני שאני
שחרחרת ששזפתני השמש בני אמי
נחרו-בי שמני נטרה את-הפרמים פרמי
שלי לא נטרתי. ז הגידה לי שאהבה נפשי
איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים שלמה
אהיה כעטיה על עדרי חבריך. ח אם-לא
תדעי לך היפה בנשים צאי-לך בעקבי
הצאן ורעי את-גדיתיך על משפנות הרעים.

ט לססתי ברכבי פרעה דמיתוך רעיתי.
י נאוו לחיך בתרים צוארך בתרוזים.
יא תורי זהב נעשה-לך עם נקדות הכסף.
יב עד-שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו.
יג צרור המר דודי לי בין שדי ילין.
יד אשכל הפפר דודי לי בכרמי עין גדי.

אליעז כהן

משכני אחריך -

וארוצה

אל אגס גופך

אל חביונותיך

משכני וארוצה

משכני וארוצה

מתוך 'שמע אד-ני',

חוצאת אבן-חשן, 2004

שכרה /

דליה רביקוביץ'

לו היתה ידי משגת
את השמלה האדמה
שמחירה יקר מאד,
ולו היה לי עפר מדלג
על הרמה
מקפץ על הגבעות

היינו נתלים
בגגות הבתים
והיינו קושרים את כנפי
הרוחות
עד שהיו מסתבכות
ומסתבכות -
כמו פקעת של חוטים.

והן מתנשמות על פיהן
ובורחות -
עד שיצא השמש
בגבורה
מתנדנד ברב כחו.

וישליח לי מעל שלחנו
פרורים שהיו בוערים
על השמלה האדמה,
וישוב יסתולל בי בקול
נהמה וינגח בקרבני
כצמד שורים.

ועלי השיחים יהיו
הומים ומצלצלים
כמטר מטבעות זהב
יביט ויראה יביט בי
מאהב.

דמה לה דודי לצבי
או לעפר אילים.

דליה רביקוביץ', כל השירים,
הקיבוץ המאוחד, 2010

טו הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים.
טז הנך יפה דודי אף נעים אף-ערשנו רעננה.
יז קרות בתינו ארזים רהיטנו ברותים.

ב א אני תבצלת השרון שושנת העמקים.
ב כשושנה בין החוחים פן רעיתי בין הבנות.
ג פתפוח בעצי היער פן דודי בין הבנים
בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחפי.

טעימת תפוח

ד הביאני אל-בית היין ודגלו עלי אהבה.

כוס שניה

ה סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים
כי-חולת אהבה אני. ושמאלו תחת לראשי
וימינו תתבקני. ז השבעתי אתכם בנות
ירושלם בצבאות או באילות השדה
אם-תעירו ואם-תעוררו את-האהבה עד
שתחפץ. ח קול דודי הנה-זה בא מדלג
על-ההרים מקפץ על-הגבעות. ט דומה
דודי לצבי או לעפר האילים הנה-זה עומד
אחר פתלנו משגית מן-החלנות מציץ
מן-החרפים. י ענה דודי ואמר לי קומי לך
רעיתי יפתי ולכי-לך. יא כי-הנה הסתו
עבר הגשם חלף הלך לו. יב הנצנים נראו
בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע
בארצנו. יג התאנה חנטה פגיה והגפנים

עַל מִטְתִּי כִּבֵּר

שְׁבוּעוֹת בְּקִשְׁתִּי אֶת
שְׁאֵהְבָה נַפְשִׁי וְלֹא
מִצְאָתִיו. חִפְשָׁתִּי בֵּין
כָּל רְחוּבוֹת הָעִיר
הַעֲמוּסָה שְׁקָרִים
הַזֹּאת וְלֹא מִצְאָתִיו.
מִצְאוֹנֵי הַשּׁוֹמְרִים
הַסּוֹבְבִים בְּעִיר אֶךְ
אֲהוּבִי כִּמְעַט וְלֹא
מִצְאָתִי אוֹתוֹ. אֶךְ לֹא
אֲרָפָה מִמֶּנּוּ עַד
שְׁאֵבִיאוּ אֶל תּוֹךְ עִירִי
אֶל בֵּית אִמִּי וְאֶל חֹדְרִי
אֶל מִטְתִּי.

הַנֶּה יִסֶּה רַעֲיָתִי

וְשִׁפְתוֹתַי חוֹט שְׁנֵי
שִׁנָּיִךְ לִבְנוֹת כְּמוֹ אוֹר
הַלְבֵנָה מִי זֹאת עוֹלָה
מִן הַמְדַבֵּר מֵאַרְצֵי
רְחוֹקָה
נִשְׁאֵת עַל כִּנְף צִפּוֹר
גְּדוֹלָה הַגִּיעָה לְבֵיתִי.

הַנֶּה יִסֶּה רַעֲיָתִי אֲנִי

נִגְבַּב מִשְׁתִּי עֵינָיִךְ
שְׁשׁוֹרְמוֹת אוֹתִי כְּאֵשׁ
הַלְהֵבָה מִי זֹאת עוֹלָה
מִן הַמְדַבֵּר מֵאַרְצֵי
רְחוֹקָה
נִשְׁאֵת עַל כִּנְף צִפּוֹר
גְּדוֹלָה הַגִּיעָה לְבֵיתִי.

סֶמֶדֶר נָתַנּוּ רֵיחַ קוֹמֵי לָךְ רַעֲיָתִי יִפְתֵּי
וּלְכִי-לָךְ.

טְעִימַת תְּאֵנָה

יֵד יוֹנְתִי בְּחֻגֵי הַסֶּלַע בְּסֶתֶר הַמְדָּרְגָה
הַרְאִינִי אֶת-מְרֹאֵיךְ הַשְּׁמִיעֵנִי אֶת-קוֹלְךָ
כִּי-קוֹלְךָ עָרַב וּמְרֹאֵיךְ נְאוּהָ. טו אַחְזוּ-לָנוּ
שְׁעָלִים שְׁעָלִים קִטְנִים מְתַבְּלִים כְּרָמִים
וּכְרָמֵינוּ סֶמֶדֶר. טז דוּדֵי לִי וְאֲנִי לוֹ הִרְעָה
בְּשׁוֹשָׁנִים. יז עַד שִׁיפּוֹחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצִּלְלִים
סֵב דְּמָה-לָךְ דוּדֵי לְצַבִּי אוֹ לְעַפְרֵי הָאֵילִים
עַל-הָרִי בְּתֵר.

ג א עַל-מִשְׁכְּבִי בְּלִילוֹת בְּקִשְׁתִּי אֶת שְׁאֵהְבָה
נַפְשִׁי בְּקִשְׁתִּי וְלֹא מִצְאָתִיו. ב אֶקוּמָה נָא
וְאִסּוּבָבָה בְּעִיר בְּשׁוֹקִים וּבְרַחְבוֹת אֲבַקֶּשָׁה
אֶת שְׁאֵהְבָה נַפְשִׁי בְּקִשְׁתִּי וְלֹא מִצְאָתִיו.
ג מִצְאוֹנֵי הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹבְבִים בְּעִיר אֶת
שְׁאֵהְבָה נַפְשִׁי רֵאִיתֶם. ד כִּמְעַט שְׁעֵבְרָתִי
מֵהֶם עַד שִׁמְצָאָתִי אֶת שְׁאֵהְבָה נַפְשִׁי
אֲחַזְתִּיו וְלֹא אֲרַפְּנוּ עַד-שֶׁהִבִּיאָתִיו אֶל-בֵּית
אִמִּי וְאֶל-חֹדֶר הוֹרְתִי. ה הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם
בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוֹ בְּאֵילוֹת הַשָּׂדֶה
אִם-תִּעְרִירוּ וְאִם-תִּעוֹרְרוּ אֶת-הָאֵהְבָה עַד
שֶׁתִּחַפְּצוּ. ו מִי זֹאת עֹלָה מִן-הַמְדַבֵּר
כְּתִימְרוֹת עֶשֶׂן מִקְטָרֶת מֵר וּלְבוֹנָה מִכָּל
אֲבָקַת רוּכָל. ז הִנֵּה מִטְתּוֹ שֶׁלְשֵׁלְמָה שְׁשִׁים

קומי צאי /

חיים נחמן ביאליק

קומי צאי, אחותי כלה,

קומי צאי, קומי צאי -

בשורת אביב לך

הבאתי:

מאחורי גדר גני

נראה ציץ, נראה ציץ,

נשמע קול הדרור

על-ביתי.

....

עבר חסד-אל בארץ

על כנף-אור, על

כנף-אור -

ובפלגים נפלה רנה:

לבלבו בנן העצים,

אביב בא! אביב בא!

הדבדבניה הלבונה.

גם-בלב שב ויחי

פרח דודי, נתן ריחו -

צאי ברכיהו באביבה;

אף אני, אף אני

את-אביבי בך אשכינה

ואברכה ואניבה.

עוטה אור, שמלת

צחור,

ובצמתך קשור תכלת,

צאי אלי כחזיון רוח!

ונהרת, ושחקת,

ויהי שחוקך מלא חן,

ויהי ריחך כתפוח.

חיים נחמן ביאליק השירים,

דבר, 2004

גברים סביב לה מגברי ישראל. ה כלם
אחזי חרב מלמדי מלחמה איש חרבו
על-ירכו מפתח בלילות. ט אפריון עשה לו
המלך שלמה מעצי הלבנון. י עמודיו עשה
כסף רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו רצוף
אהבה מבנות ירושלים. יא צאנה וראינה
בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה-לו
אמו ביום חתנתו וביום שמת לבו.

ד א הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים
מבעד לצמתך שערך כעדר העזים שגלשו
מהר גלעד. ב שניך כעדר הקצובות שעלו
מן-הרחצה שכלם מתאימות ושכלה אין
בהם. ג כחוט השני שפתותיך ומדברך נאווה
כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך.
ז כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות אלה
המגן תלוי עליו כל שלטי הגברים. ה שני
שדיך כשני עפרים תאומי צביה הרועים
בשושנים. ו עד שיפוח היום ונסו הצללים
אלך לי אל-הר המור ואל-גבעת הלבונה.
ז כלך יפה רעיתי ומום אין בך. ח אתי
מלבנון פלה אתי מלבנון תבואי תשורי
מראש אמנה מראש שניר וחרמון ממענות
אריזות מהררי נמרים. ט לבבתני אחתי כלה
לבבתני באחת מעיניך באחד ענק מצורניך.
י מה-יפו דדיך אחתי כלה מה-טבו דדיך
מיין וריח שמניך מכל-בשמים.

מי אתה?

מדוע יד מושטת
לא פונקטת יד אחות?
ועינים אר תמתנה
רבע
הנה שפלו כבר
נבוכות.

גן נעול.

לא שביל אליו,

לא דרה.

גן נעול - אדם.

האלה לי?

או אכה בסלע

עד זוב דם?

"רחל: שירים מכתבים
רשימות קורות חייה",
זמורה ביתן, תשמ"ה

טעימת זיתים

יא נפת תטפנה שפתותיך פלה דבש וחלב
תחת לשונך וריח שלמתוך פריח לבנון.

טעימת דבש וחלב
או משקה סויה,
שקדים וכד'

יב גן נעול אחתי כלה גל נעול מעין חתום.
יג שלחתיך פרידס רמונים עם פרי מגדים
כפרים עם-נרדים. יד נרד וכרכם קנה
וקנמון עם פל-עצי לבונה מר ואהלות עם
פל-ראשי בשמים. טו מעין גנים באר מים
חיים ונזלים מן-לבנון. טז עורי צפון ובואי
תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו
ויאכל פרי מגדי

הרחת התבלינים
קינמון, חינה,
כורכום

ה א באתי לגני אחתי כלה אריתי מורי
עם-בשמי אכלתי יערי עם-דבשי שתיתי
ייני עם-חלבי אכלו רעים שתו ושכרו
דודים. ב אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק
פתחי- לי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי
נמלא-טל קוצותי רסיסי לילה. ג פשטתי
את-כתנתי איככה אלבשנה רחצתי
את-רגלי איככה אטנפם. ד דודי שלח ידו
מן-החר ומעי המו עליו. ה קמתי אני לפתח
לדודי וידי נטפו-מור ואצבעתי מור עבר
על כפות המנעול. ו פתחתי אני לדודי

וְדוּדֵי חֶמֶק עֶבֶר נִפְשֵׁי יֵצְאָה בְּדַבְּרוֹ
בְּקִשְׁתֵּיהוּ וְלֹא מִצְאֵתִיהוּ קִרְאֵתוֹ וְלֹא עָנְנִי.
ז מִצְאֵנִי הַשְּׁמֵרִים הַסִּבְבִּים בְּעִיר הַכּוֹנִי
פְּצַעוֹנִי נִשְׂאוּ אֶת-רִדֵּי מַעְלֵי שְׁמֵרֵי
הַחַמּוֹת. ח הַשְּׁבַעֲתֵי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם
אִם-תִּמְצְאוּ אֶת-דוּדֵי מֵה-תִּגִּידוּ לוֹ שְׁחוֹלֹת
אֲהַבָּה אֲנִי. ט מֵה-דוּדֶךָ מְדוּד הֵיפָה בְּנָשִׁים
מֵה-דוּדֶךָ מְדוּד שְׁכַכָּה הַשְּׁבַעֲתֵנּוּ. י דוּדֵי
צַח וְאָדוּם דָּגוּל מְרַבָּה. יא רֹאשׁוֹ פֶתֶם פֶּז
קוֹצוֹתָיו תִּלְתְּלִים שְׁחֵרוֹת כְּעוֹרֵב. יב עֵינָיו
כְּיוֹנִים עַל-אִפְיָקֵי מַיִם רַחְצוֹת בַּחֲלָב יִשְׁבוֹת
עַל-מְלֵאת. יג לַחְיוֹ כְּעָרוּגַת הַבֶּשֶׂם מְגַדְלוֹת
מְרַקְחִים שְׁפֹתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים נְטָפוֹת מוֹר
עֶבֶר. יד יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמַלְאִים בְּתַרְשִׁישׁ
מַעְיו עֶשֶׂת שָׁן מַעֲלַפֶּת סַפִּירִים. טו שׁוֹקֵיו
עֲמוּדֵי שֵׁשׁ מִיֶּסֶדִים עַל-אֲדָנֵי-פֶז מְרֹאֵהוּ
כְּלַבָּנוֹן בַּחוּר כְּאַרְזִים. טז חֲכוֹ מִמֶּתְקִים וְכֹלוֹ
מִחֲמָדִים זֶה דוּדֵי וְזֶה רְעֵי בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם.

ו א אָנָה הֶלֶךְ דוּדֶךָ הֵיפָה בְּנָשִׁים אָנָה פָּנָה
דוּדֶךָ וּנְבַקְשֵׁנוּ עִמָּךְ. ב דוּדֵי יָרֵד לָגְנוֹ
לְעָרְגוֹת הַבֶּשֶׂם לְרַעוֹת בְּגָנִים וְלִלְקֹט
שׁוֹשְׁנִים. ג אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי הָרַעָה
בְּשׁוֹשְׁנִים. ד יָפָה אֶת רַעֲיָתִי כְּתַרְצָה נְאוּה
כִּירוּשָׁלַם אֵימָה כְּנַדְגָלוֹת. ה הַסִּבִּי עֵינֶיךָ
מִנְגִּדֵי שֶׁהֵם הִרְהִיבֵנִי שְׁעָרֶךָ כְּעֵדֵר הָעֵזִים
שְׁגָלְשׁוּ מִן-הַגְּלֵעַד. ו שְׁנֶיךָ כְּעֵדֵר הָרַחֲלִים

פעם אחת בקיץ,
השכם בבוקר, ישב
רבנו זכרו לברכה רבי
נחמן מברסלב בעיר
זלטיפולי והתפלל.
אחר כך שלח את בתו
שרה וקראה לאחד
מאנשי העיר.
ובא האיש לרבנו,
ואמר לו רבנו: "בוא
עמי לטייל." והלך עמו
מוחץ לעיר והלך בין
העשבים.
אמר רבנו זכרו
לברכה: "טוב ויפה אם
היית זוכה לשמוע את
קול השירה
והתשבחות של
העשבים, איך כל
עשב ועשב אומר
שירה להשם יתברך
בלי פנייה ובלי שום
מחשבות זרות, ואינם
מצפים לשום תשלום
גמול."

מתוך אתר זושא, מגלים
את הסיפור החסידי

יפה כלבנה
מילים ולחן:
אביתר בנאי

סופות מתוכי ומחוץ
מוסטו את קירות
הבית
ואת מתוכי זרמת
מפזרת וחזרת עיפה
ישותקת
עוד פעם כשהייתי
ילד היית בתוכי
בשברת
פעם שלך פעם
אחרת על יסיר לזרים
מותר

שָׁעָלוּ מִן-הַרְחֵצָה שְׁכָלָם מִתְּאִימוֹת וְשִׁכְלָה
אֵין בָּהֶם. ז כְּפֹלַח הַרְמוֹן רִקְתָּךְ מִבְּעַד
לְצַמְתְּךָ. ח שְׁשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וְשִׁמְנַיִם
פִּילֹגְשִׁים וְעֵלְמוֹת אֵין מִסְפָּר. ט אַחַת הִיא
יוֹנְתִי תַמְתִּי אַחַת הִיא לְאִמָּה בָּרָה הִיא
לְיוֹלְדָתָה רְאוּהָ בְנוֹת וַיֵּאֲשֶׁרוּהָ מְלָכוֹת
וּפִילֹגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ. י מִי-זֹאת הַנְּשָׁקֶפָה
כְּמוֹ-שָׁחַר יָפָה כְּלָבְנָה בָּרָה כְּחַמָּה אִימָה
כְּנִדְגָלוֹת. יא אֶל-גַּנְת אַגּוּז יִרְדְּתִי לְרֵאוֹת
בְּאֵפִי הַנְּחַל לְרֵאוֹת הַפְּרִתָּה הַגֶּפֶן הַנְּצוּ
הַרְמָנִים.

טעימת אגוזים

יב לא ידעתי נפשי שמתני מרכבות עמי נדיב.
ז א שובי שובי השולמית שובי שובי
ונחזה-בך מה-תחזו בשולמית כמחלת
המתחנים. ב מה-יפו פעמך בנעלים
בת-נדיב חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה
ידי אמן. ג שררך אגן הסהר אל-יחסר
המזג בטנד ערמת חטים סוגה בשושנים.

טעימת מצה כזית

ד שני שדיך פשני עפרים תאמי צביה.
ה צוארך כמגדל השן עיניך ברכות בחשבון
על-שער בת-רבים אפך כמגדל הלבנון
צופה פני דמשק. ו ראשך עליך כפרמל

לא אבקש דבר
את לא צריכה להוכיח
לי כלום
הורידו אדם שפתך
אבק דרכים רחצי
מרגליה
היי לי קרובה וזוכרת
היי לי רק לי מיחדת
היי לי אחות מקדשת
היי יחסה מנחמת

מי זאת עולה יפה
כלבנה

שי / רחל

אֶעֱלֵל כְּגִפְסוֹ
שְׁאֵרֵי הַרְחָשׁ
וְאֶשְׁלַח מִנְחָה לָךְ
מִזְמַרְת לְבִי -
כָּל שֵׁיִד הַעֶצֶב
לֹא עָקְרָה מִשְׁרָשׁ,
שְׁקָדִים-הַזְעֵם
לֹא שָׁדַף עוֹד בִּי.

אַרְפֵּד הַטֶּנָּא
זְכוֹנוֹת כְּנָרְת,
וְרַד שְׁמֵי הַבְּקָר
בֵּין עֲצֵי הַגֵּן,
זָהָב הַצְּהָרִים
בְּמַרְחָב רוֹגֵעַ
וְלִילַה הַעֶרֶב
עַל הָרֵי גוֹלוֹ;

זָכַר לֵיל הַסְהָר
עַל חִלְקַת הַמַּיִם.
זוֹ תְרוּעַת הָאֶשֶׁר
בְּעֵלוֹת יָמֵי,
כְּבִשְׁנֵי תוֹלְעַת
בְּהָ אֶקְשֵׁר הַטֶּנָּא
וְאֶשְׁלַח אֵלֶיךָ -
הַתְּשֻׁמַּח לְשִׁי?

"רחל: שירים מכתבים
רשימות קורות חייה",
זמורה ביתן, תשמ"ה

וְדַלַּת רֵאשִׁיךָ כְּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אֶסוּר בְּרֵהֻטִים.
זֵמָה-יָפִית וּמָה-נִעְמַת אֲהַבָּה בְּתַעֲנוּגִים.
חֲזַאת קוֹמֶתְךָ דְּמָתָה לְתַמָּר וְשִׁדִּיךָ
לְאַשְׁכְּלוֹת. ט אֲמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְּתַמָּר אַחְזָה
בְּסַנְסַנּוֹ וַיְהִי-נָא שִׁדִּיךָ כְּאַשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן
וְרִיחַ אַפְךָ כְּתַפּוּחִים.

טעימת תמרים

י וְחִכְךָ כִּיִּן הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוּדֵי לְמִישְׁרִים
דוֹבֵב שְׁפָתֵי יִשְׁנִים.

כוס שלישית

יא אֲנִי לְדוּדֵי וְעָלִי תְשׁוּקָתוֹ. יב לָכֵה דוּדֵי
נִצָּא הַשְּׂדֵה נְלִינָה בְּכַפְרִים. יג נִשְׁכִּימָה
לְכַרְמִים נִרְאָה אִם-פָּרְחָה הַגֶּפֶן פָּתַח הַסְּמֶדֶר
הַנִּצּוֹ הַרְמוֹנִים שֵׁם אֶתְּנֶן אֶת-דְּדֵי לָךְ.
יד הַדּוּדָאִים נִתְּנוּ-רִיחַ וְעַל-פְּתַחֲנוּ
כָּל-מְגַדִּים חֲדָשִׁים גַּם-יִשְׁנִים דוּדֵי צְפַנְתִּי לָךְ.

ח אֲמִי יִתְנַךְ כְּאֵחַ לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אֲמִי אֲמַצְאָךְ
בְּחוּץ אֶשְׁקֶךָ גַּם לֹא-יִבְזוּ לִי. ב אֲנַהְגֶּךָ
אֲבִיאָךְ אֶל-בֵּית אֲמִי תִלְמַדְנִי אֶשְׁקֶךָ מִיַּן
הַרְקַח מַעְסִים רַמְנִי.

טעימת גרעיני רימון

ג שְׁמָאלוֹ תַּחַת רֵאשִׁי וַיְמִינוּ תַּחְבְּקֵנִי. ד
הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם מֵה-תַּעֲרִירוּ

האזהבים

על שפת הים /

לאה גולדברג

הוא קרבתך וקרבת
הים גזלו את שנת
נשמת אפר נשבה מן
הים ותחדר, מלוחה,
אל ביתי
וגלים בדכים
עולים בבכים
למרומי אהבתי
בואי, כלה

בירח אדם מול הים
מפכה דמר
בירח אדם מול הים
דמי ודמר
וגלים בדכים זועקים
בבכים
את שמה, את שמה,
את שמה

בואי, כלה

קרבתך וקרבת הים
גזלו את שנת
נשמת אפר נשבה מן
הים ותחדר, מלוחה,
אל ביתי
וגלים בדכים עולים
בבכים
למרומי אהבתי

בואי, כלה

מוקדם ומאוחר,

ספריית הפועלים, 1959

ומה-תעירו את-האהבה עד שתחפץ. ה מי
זאת עלה מן-המדבר מתרפקת על-דודה
תחת התפוח עוררתך שמה תבלתך אמך
שמה חבלה ילדתך. ו שימני כחותם
על-לבך כחותם על-זרועך כי-עזה כמות
אהבה קשה כשאל קנאה רשפיה רשפי
אש שלהבתיה. ז מים רבים לא יוכלו
לכבות את-האהבה ונהרות לא ישטפוה
אם-יתן איש את-כל-הון ביתו באהבה בוז
יבוזו לו. ה אחות לנו קטנה ושדים אין לה
מה-נעשה לאחתנו ביום שידבר-בה.
ט אם-חומה היא נבנה עליה טירת כסף
ואם-דלת היא נצור עליה לוח ארז. י אני
חומה ושדי כמגדלות אז הייתי בעיניו
כמוצאת שלום.

יא כרם היה לשלמה בבעל המון נתן
את-הפרם לנטרים איש יבא בפריו אלף
כסף. יב פרמי שלי לפני האלף לך שלמה
ומאתים לנטרים את-פריו. יג היושבת
בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני.
יד ברח דודי ודמה-לך לצבי או לעפר
האילים על הרי בשמים.

כוס רביעית

חג אביב שמח!